

Het gebeurt niet vaak dat er nieuwe vlindersoorten in Nederland opduiken, maar zo af en toe is het toch raak. Dit keer gaat het om de Teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*).

Teunisbloempijlstaart, gevonden te Helden (L) op 10 juni 1997
FOTO: J. THEELEN

Let op: de Teunisbloempijlstaart komt eraan

Een pijlstaart zonder pijlstaart De vlinder zelf zie je niet zo vaak. Wat opvalt is de overwegend olijfgroene bovenkant van de voorvleugels. Alleen als hij vliegt zie je ook de okergele achtervleugels, maar ja, het is dan meestal al behoorlijk schemerig of zelfs donker.

Zoals bij de meeste pijlstaarten wordt de rups veel vaker gevonden. Vooral het laatste (grote) stadium valt op. Als je hem ziet denk je meteen aan een pijlstaartrups, alleen ontbreekt de 'pijlstaart'. In plaats daarvan zit er een oogvlek. Op de foto is een bijna volwassen rups te zien.

Jaarlijkse gast De Teunisbloempijlstaart geldt als een warmteminnende soort, die verspreid voorkomt in Centraal- en Zuid-Europa, de zuidelijke helft van Rusland, Kazachstan, Zuidoost-Siberië tot in Turkmenistan (Zolotuhin, 1997). Vanaf 1980 heeft de soort zich in Noordwest-Europa langzaam in noordelijke richting uitgebreid. In Vlaanderen zijn in 1984 en 1989 enkele exemplaren waargenomen en ook in Wallonië had de vlinder zich inmiddels gevestigd (Vanholder et al., 1995). In de jaren negentig ging het allemaal nog wat sneller. Hermans & Theelen (1998) gaan uitgebreid in op deze opmars. In 1995 werd het Belgische deel van de Sint Pietersberg bereikt en in 1996 was ook Nederland aan de beurt. Ook in 1997 en 1998 is de Teunisbloempijlstaart weer gevonden (zie ook Jansen, 1998). Hij lijkt dus een jaarlijkse gast te kunnen gaan worden. Op het kaartje zijn alle Nederlandse waarnemingen tot nu toe te zien. Duidelijk is dat de soort voorlopig nog beperkt is tot Limburg. Als de uitbreiding in dit tempo doorgaat staan ook andere plekken in Nederland op de nominatie.

Leefgebied De waarnemingen in Nederland zijn tot nu toe met name terug te voeren op open en meestal droge pioniervegetaties, zoals die aanwezig zijn in jonge natuurontwikkelingsgebieden. Daarnaast kunnen rupsen ook worden aangetroffen op braakliggende veldjes, industrieterreinen en andere ruderaal hoekjes. Hier groeien ook de belangrijkste waardplanten. Naast Teunisbloem zijn dat Wilgenroosje en soorten van het geslacht Basterdwederik.

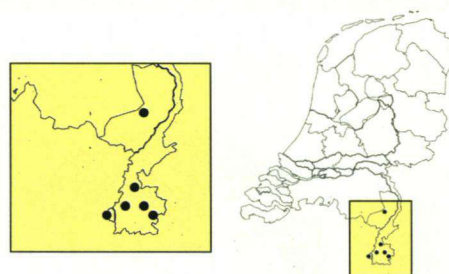
Bedreigd of niet De Teunisbloempijlstaart behoort tot de selecte groep vlinders die op de lijst van in Europa bedreigde en beschermde dieren staat. In het laatste overzicht van de insecten op deze lijst geeft Harbich (1996) aan dat de vlinder eigenlijk niet bedreigd is in Europa en vermoedelijk ten onrechte op deze lijst is terechtgekomen.

Let u mee op? We willen graag de (hopelijk) verdere opmars van de Teunisbloempijlstaart goed bijhouden. Daarom bij deze een oproep om alle waarnemingen naar De Vlinderstichting op te sturen. Als er nieuwe informatie is zullen we u er graag over berichten.

Volwassen rups van de Teunisbloempijlstaart
FOTO: TON STEEGH

Figuur 1.
Waarnemingen
Teunisbloempijlstaart in
Nederland

Literatuur

- Hermans, J.T. & Theelen J. (1998) De Teunisbloempijlstaart in 1996 in Limburg gevonden. Natuurhistorisch Maandblad 87: 47-50.
Jansen, S. (1998) Teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*) in het knooppunt Bocholtz. Natuurhistorisch Maandblad 87: 93-94.
Vanholder, B., Turck, A. de, Glabeke, G., Misonne, B., Troukens, W., Opstaele, M. van & Vermandel, E. (1995). De Belgische trekvlinders en dwaalgasten (10 jaar Belgisch trekvlinderonderzoek). Entomobrochure nummer 6, Vlaamse Vereniging voor Entomologie, Antwerpen.
Harbich, H. (1996) *Proserpinus proserpina*. In: Background information on invertebrates of the Habitats Directive and the Bern Convention. Part I - Crustacea, Coleoptera and Lepidoptera. Eds. Helsdingen, P.J. van, Willemse, L. & Speight, M.C.D., Council of Europe Publishing, Nature and Environment, No. 79, Strasbourg, pp. 209-212.
Zolotuhin, V.V. (1997) Die Verbreitung von *Proserpinus proserpina* (Pallas, 1772) in Osteuropa und Mittelasien. Atalanta 28(1/2):129-134.